

El fantasma de Franco contra Garzón

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, Editorial, 18.04.10

Els problemes que afronta Baltasar Garzón en tres fronts judicials diferents poden suposar molt més que l'abrupte final de la carrera del magistrat més famós d'Espanya i un dels més significats del món. El que s'ha posat sobre la taula aquests últims dies amb els tres casos que afecten l'encara titular del jutjat número 5 de l'Audiència Nacional és, en primer lloc, si la justícia d'aquest país encara està en mans d'una casta conservadora que reacciona de forma corporativa davant dels que s'atreveixen a tocar punts sensibles de l'entramat de poder més tradicional. En segon terme, si aquesta societat està o no preparada per abordar el seu passat recent més enllà del pacte no escrit de la transició que va suposar començar de cap i de nou a partir del fosc període franquista. I, finalment, si la democràcia espanyola es pot permetre davant del món que un dels seus jutges hagi instruït causes contra tirans d'Amèrica i Àsia i ara ensopegui, al seu propi país, per una querella interposada, entre d'altres, pel partit que va donar cobertura ideològica al règim de Franco.

Assetjament implacable

Seria injust i gens convenient generalitzar sobre les inclinacions ideològiques dels jutges del Tribunal Suprem. Però també ho seria ignorar que aquest tribunal ha admès a tràmit querelles contra Garzón que no han rebut especialment el suport de la fiscalia i que ha obert la via penal per a unes discutibles actuacions que bé es podrien haver saldat d'una manera menys traumàtica. Entre l'opinió pública s'ha generalitzat la sensació que el jutge estrella per antonomàsia està pagant ara algunes de les seves gosadies, a part d'algun compte pendent amb els seus

companys de la judicatura. Perquè la combinació d'arguments en les tres causes obertes en pocs dies contra el magistrat –escoltes del *cas Gürtel*, investigació dels crims de Franco i patrocini del Banco Santander– conviden a pensar en una calculada operació per assetjament implacable. Més enllà del desprestigi del Tribunal Suprem davant d'importants sectors de la societat espanyola, que una de les imputacions contra Garzón tingui relació amb el sumari obert pel jutge pels crims del franquisme planteja un altre problema de fons: la incapacitat d'aquest país de debatre obertament i en pau sobre un passat tenebrós. Un debat que, des del rigor històric, permeti rescabalar les víctimes. Després de la mort del dictador i amb tot el seu aparell de poder pràcticament intacte es va arribar al pacte de la transició, que tan bons rèdits ha donat per a la convivència en les últimes tres dècades.

La memòria històrica

Aquest acord, basat a no mirar enrere, tenia un punt feble: l'Estat tenia un deute amb el bàndol perdedor de la guerra civil. Concretament, amb les famílies dels que van ser assassinats i que encara no han rebut ni un reconeixement públic ni una sepultura digna. Així es va plantejar la llei de la memòria històrica, aprovada l'octubre del 2007, que va ser molt mal rebuda pels sectors de dretes que encara posen pegues a condemnar el règim anterior. És en aquest marc on es va produir la instrucció de Garzón, que ara el pot portar a la inhabilitació com a jutge.

Per això no és gens estrany que el *cas Garzón* sigui contemplat per molts com l'obstrucció del desenvolupament d'aquesta llei. Les generacions joves, les que no van protagonitzar la transició, no poden entendre que el jutge que va voler processar –de forma simbòlica, si es vol– els peixos

grossos del franquisme, després d'haver-ho fet, entre d'altres, amb Pinochet, avui estigui assegut al banc dels acusats.

La figura de Baltasar Garzón és polièdrica, com correspon a un magistrat que, des de l'Audiència Nacional, ha portat els casos més importants de corrupció, terrorisme, narcotràfic i delictes econòmics en la història recent d'Espanya. Segurament, algunes de les seves actuacions han estat improcedents. Però al mirar d'apartar-lo definitivament s'han obert els dubtes sobre el sistema judicial i sobre com s'han tancat les ferides d'una guerra de fa més de 70 anys.